

Система дозволу на апеляцію і ефективність процедур у Верховному адміністративному суді

Конференція «Адміністративна юстиція в Україні: проблеми теорії та практики.
20-річчя ухвалення Кодексу адміністративного судочинства України:
досвід і перспективи адміністративної юстиції щодо забезпечення захисту
прав і свобод особи в демократичному суспільстві»

Карі Куусінемі, Голова Верховного адміністративного суду Фінляндії
3 липня 2025 року

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen
Supreme Administrative Court of Finland

Структура загальної адміністративної процедури у Фінляндії

Верховний адміністративний суд
розглядає приблизно 4 000 справ на рік

Регіональні адміністративні суди,
розглядають близько 20 000 апеляцій на рік

Органи влади щороку приймають приблизно
20-30 мільйонів адміністративних рішень

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen
Supreme Administrative Court of Finland

На чому заснована система дозволу на апеляційне оскарження

- Реформа Кодексу адміністративного судочинства 2020 року
 - Як правило, оскарження рішення регіонального адміністративного суду передбачає отримання дозволу на апеляційне оскарження, який надається ВАС
 - Основний правовий захист забезпечується на рівні першої інстанції; адміністративні суди є дуже кваліфікованими
- Мета
 - Прискорити процедуру в цілому
 - Надати ВАС можливість сконцентруватися на найскладніших і найважливіших справах (рішеннях по суті), особливо на винесенні прецедентних рішень, на які орієнтуватимуться адміністративні суди та адміністративні органи.

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen
Supreme Administrative Court of Finland

Підстави для надання дозволу на апеляційне оскарження

- Дозвіл на апеляційне оскарження **надається**, якщо
 - 1) передача справи на вирішення Верховному адміністративному суду є важливою для забезпечення **однакового** застосування норм права в інших **подібних справах** або з метою досягнення **єдності судової практики**
 - 2) є особливі підстави для передачі справи на вирішення Верховному адміністративному суду у зв'язку з **очевидною помилкою**, допущеною при розгляді справи; або
 - 3) існують **інші вагомі підстави** для надання дозволу на апеляційне оскарження.
- ВАС не є судом, який виносить суто прецедентні рішення (див. Верховні суди Фінляндії та Швеції, а також шведський ВАС) → гібридна система, лише дві судові інстанції

Переваги системи дозволу на апеляційне оскарження

- Приблизно 85-90% справ за системою дозволу на апеляційне оскарження закінчуються відмовою у задоволенні заяви → ефективність (у ВАС час розгляду справи в середньому не перевищує 6 місяців), економія суддівського ресурсу для розгляду найскладніших справ, але має місце виправлення рішень, у тому числі коли є очевидні помилки.
 - Колегія з трьох суддів (+ референт) замість п'яти
 - Стандартизоване рішення
 - Рішення на підставі заяви (+ усіх матеріалів із попередніх етапів провадження): без заслуховування інших сторін, якщо не надано відповідний дозвіл
 - Рішення підписується в електронному вигляді одразу після обговорення і, як правило, вручається сторонам того самого дня або невдовзі

Відповідь на критику

- Кожен має доступ до ВАС → справа завжди ретельно вивчається під час обговорення, на основі аналітичної записки референта та зауважень судді-доповідача
- ЄСПЛ передбачає доступ лише до одного суду
- Вимога мотивувати рішення про **відмову** в наданні дозволу нівелювала б усі переваги системи в частині її ефективності (див. справу Кубера Європейського суду з прав людини)

